

הצעה לסדר-היום**עתיד הכלכלה הערבית ותקציב המדינה****היו"ר חמד עמאר:**

נעבור להצעות לסדר-היום בנושא: הצעה לסדר-היום בנושא: "עתיד הכלכלה הערבית ותקציב המדינה", מס' 572 של חבר הכנסת באסל גאטס. בבקשה. יש לך 10 דקות.

עמיר פרץ (התנועה):

באסל גאטס (בל"ד):

כבוד היושב ראש, כבוד השר, חברי הכנסת. זה כבר סוד גלוי – מצבה של הכלכלה הערבית, שהוא רע מאד. בניגוד לציפיות או להבטחות של ראשי ממשלה בעשור האחרון, המצב הולך ומתדרדר. הערבים מהווים יותר מ-17-18 מאזרחי המדינה אבל הם אחראים בקושי ל-8% מהתל"ג. זהו הפסד אסטרונומי של 60 מיליארד שקל בשנה למשק, בערכים של שנת 2012. איך שלא מסתכלים על מרכיבי המשק והחברה ביישובים הערבים רואים מצב מחפיר של מערכות נחשלות ההולכות ומתדרדרות מדחי אל דחי, שלטון מקומי חלש, גירעוני, תשתיות – כמעט ולא קיימות.

(אחרי כן קס)

היו"ר חמד עמאר:

אני מכיר את זה די טוב.

באסל גאטס (בל"ד):

אתה מכיר את זה ---

היו"ר חמד עמאר:

די טוב אני מכיר.

באסל גטאס (בל"ד):

אזורי תעשייה שאינם, מפעלים בודדים המצליחים לשרוד בתוך היישובים הערבים באזורי התעשייה האלה. המצליחים בין המפעלים האלה עוברים לאזורי תעשייה ביישובים יהודיים סמוכים. נצרת, הבירה הכלכלית של הערבים, אין בה אזור תעשייה אחד הראוי לשמו, והעסקים המצליחים עוברים לנצרת עילית. משבר דיור חמור שהולך ומחריף. מחסור בקרקעות למגורים. תכניות מתאר שאינן או שלא עונות על צרכי הפיתוח של היישובים. מערכת חינוך במשבר מתמיד, עם הישגים צנועים ומה לא. אני רק מקריא, אתמול התפרסם בעיתון המרקר, דו"ח שחיברו פרופסור ערן ישיב ודוקטור ניצה קציר – פרופסור ערן ישיב מאוניברסיטת תל-אביב, ודוקטור ניצה קציר מבנק ישראל – שאומר שרק 34% מהתלמידים הערבים עומדים בתנאי הסף לכניסה לאוניברסיטאות, לעומת 48% בקרב היהודים. רק 13% מהתלמידים לתואר ראשון, מהסטודנטים לתואר ראשון באוניברסיטאות בארץ הם ערבים. רק 4% מאלה הלומדים לתואר שלישי הם ערבים.

בדו"ח האחרון של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, על הסיווג של היישובים בסולם הסוציו-אקונומי, מגלה שרוב היישובים הערבים ממוקמים בארבעת האשכולות הנמוכים ביותר. האשכול הנמוך ביותר כולל שבעה יישובים, חמישה מהם הם יישובים ערבים. האשכול השני כולל 48 יישובים, 45 מהם הם יישובים ערבים. וכך הלאה וכך הלאה. באשכול החמישי יש רק שני יישובים ערבים, קטנים. וכמובן, אין נציגות ערבית בכלל באשכולות שש עד עשר.

נתוני דו"ח העוני האחרון של הביטוח הלאומי – כבר ציטטתי אותם כמה פעמים כאן – מראים ש-53.4% מהמשפחות הערביות חיות מתחת לקו העוני. כלומר, יותר מ-172 אלף משפחות, בהן חיים מאות אלפי ילדים, כבוד סגן השר. וכל זה לפני התקציב הבא עלינו, לצערי, לא בשמחה, ושיביא עוד עשרות אלפי משפחות, שברובן יהיו משפחות ערביות מתחת לקו העוני. יש נתונים מדהימים על מצב ההכנסות, הכנסות המשפחות הערביות, וכו' וכו'.

כאמור, הבטחות שמענו ובשפע, במיוחד לפני קבלת ישראל לארגון ה-OECD. אפילו יש ועידת ראש ממשלה, שנתית, לעניין הכלכלה הערבית. השנה לא הייתה, כבוד סגן השר, כנראה בגלל הבחירות, ושאינן ממשלה. עשו את זה במרץ כל שנה. ועידת ראש הממשלה לענייני הכלכלה הערבית. הוקמה אפילו רשות פיתוח כלכלי במשרד ראש הממשלה, שחבר שלי עומד בראשה, מר איימן סייף. הדבר המשמעותי היחידי כמעט שנעשה היא החלטת הממשלה מספר 1539, להקצות 800 מיליון שקל לתקופה של חמש שנים, להשקעה ב-13 יישובים. אתה שומע, כבוד השר? 800 מיליון שקל, על חמש שנים, על 13 יישובים. מה זה אומר? כמה תכנית כזו, חשיבה אסטרטגית, תשנה? 800 מיליון שקל, על 13 יישובים, על חמש שנים. כלום. כלום. מעט מדי, איטי מדי, חסר השפעה.

הדו"ח הזה של הפרופסור המכובד מאוניברסיטת תל-אביב והדוקטור מבנק ישראל אומר שהמשק הערבי צריך שמונה מיליארד שקל. אנחנו מעריכים הרבה יותר. אני מעריך שהמשק זקוק, בממוצע, ארבעה עד חמישה מיליארד שקל בשנה לחמש שנים, בשביל באמת להזניק אותו לכיוון סגירת פערים. אבל 800 מיליון שקל, על חמש שנים, על 13 ישובים, ורשות פיתוח כלכלי, והבטחות של ראשי ממשלה. אני פעם פרסמתי מאמר, בגיליון הראשון של מגזין "מאלקום", שהוצאתי לאור. אמרתי שאני מאמין דווקא לראשי ממשלת ישראל הפעם, ושהים ישפרו את הכלכלה הערבית. אני האמנתי. למה אמרתי זה, אני מאמין להם הפעם? אמרתי, כי זה טוב ליהודים. הפעם, פיתוח הכלכלה הערבית הוא כי טוב ליהודים, במובן שזה טוב למשק, זה טוב בשביל להתקבל ל-OECD.

עיסאווי פריג' (מרצ):

השקעה ולא הוצאה.

באסל גטאס (בל"ד):

לכן, אני האמנתי. אבל - - -

עיסאווי פריג' (מרצ):

השקעה ולא, השקעה ולא הוצאה - - -

באסל גטאס (בל"ד):

אבל אפילו-אפילו דבר שעשוי להביא לתועלת למשק כולו ולאוכלוסייה היהודית, גם זה לא נעשה. גם זה לא נעשה.

אני רוצה לפסוח על הרבה דברים ולהתמקד בשני עניינים שמקווה שיעברו, מציע להעביר אותם לוועדה לכלכלה. אתה יודע מה, כבוד סגן השר? אני לא רוצה אתכם. המשק הערבי לא רוצה את הטובות שלכם. אני רוצה מכם שני דברים. מיד, מיד. אפשר לעשות את זה מיד, בלי להוציא גרוש אחד מהכיס של משרד האוצר. והנה, אני שם לך את האתגר הזה וליאיר לפיד: דבר ראשון, יש אזורי תעשייה הנמצאים היום בסמוך לערים ולכפרים ערביים תחת השליטה של המועצות האזוריות. כמו אזור התעשייה בר לב, אזור התעשייה ציפורית, אזור התעשייה משגב. והם סמוכים, ממש, לגבולות של ישובים ערביים גדולים. לשים אותם, להעביר אותם - - -

היו"ר חמד עמאר:

אדוני השר, אנחנו שומעים אתכם עד כאן. בבקשה.

אלעזר שטרן (התנועה):

סליחה.

השר להגנת הסביבה עמיר פרץ:

מתנצלים.

באסל גטאס (בל"ד):

להעביר אותם לבעלות משותפת, ששפרעם ונצרת וסכנין והרבה ישובים יהיו, ייהנו מהפירות של אותם אזורי תעשייה. מה זה יעלה למדינה? כלום. אבל זה ייצר הכנסה מידית לרשויות המקומיות.

הדבר השני, שזה אכן, אתה יכול להגיד לי שהעברת תחום שיפוט זה לא בסמכות האוצר. אני מסכים. אבל יש דבר שבסמכותכם, ומידית יכול לעשות, להביא לשינוי מבלי שהממשלה והאוצר יעלה לו שקל אחד, וזה נושא שאני קורא לו: ביטוח תשואה. שמשרד האוצר והממשלה יגידו לבתי ההשקעות, שמנהלים מיליארדים שלנו – לאוכלוסייה הערבית יש מעל 70-80 מיליארד שקל חסכונות ארוכי טווח, המצטברים ב"פסגות", ב"מיטב", "דש", ועוד עשרות בתי השקעות. הם, היום, מושקעים בבורסה או בשוקי ההון בישראל ובעולם. בתי ההשקעות האלה – אני בקשר אישי עם חלק מהם – ישמחו להשקיע חלק מהכסף הזה בכלכלה האמיתית, הערבית. דורשים דבר אחד מהמדינה: ביטוח תשואה. זה לא יעלה כסף. זה יעודד עשרות מיליארדים – מיליארדים בודדים, בוא נגיד, בהתחלה – לזרום לכלכלה הערבית, ולהפיח בעורקיה אנרגיה ודם חדש. זקוקים למנהיגות שהממשלה תבוא, תגיד להם: תיכנסו, אנחנו ניתן לכם ביטחון תשואה.

זה שני הדברים הפשוטים, מידית, שהממשלה יכולה לעשות, ובזה לפצות אותנו על המכות והגזרות החמורות שמצפות לנו בתקציב הזה.

תודה.

(אחרי כן רי')

הי"ר חמד עמאר:

תודה רבה לחבר הכנסת גטאס. יגיב בשם הממשלה סגן שר האוצר, חבר הכנסת מיקי לוי.

סגן שר האוצר מיקי לוי:

אדוני היושב ראש, חברי חברי הכנסת, ידידי, חברי, חבר הכנסת באסל, היתה לך הזדמנות פז לברך את התלמידים מכפר קרע, אז תנופף להם לשלום ואני, סגן שר האוצר, מקבל אתכם בברכה. תלמידים מבית הספר היסודי הדמוקרטי בכפר קרע, ברוכים הבאים.

הי"ר חמד עמאר:

כל חברי הכנסת הנוכחים מברכים אתכם, תלמידנו מכפר קרע.

השר להגנת הסביבה עמיר פרץ:

באסל, תענה אחר כך.

סגן שר האוצר מיקי לוי:

אדוני היושב ראש, חברי חברי הכנסת, במהלך השבועות האחרונים ישבתי מספר פעמים על הצעות לסדר בנושא הזה. תשובתי לא השתנתה בצורה מהותית אבל אני מפנה את המציעים לפרוטוקול הכנסת מהשבועות הקודמים. ובכל זאת, ברצוני לצטט ממכתב ששלח שר האוצר לחברי סיעת בל"ד כתשובה למכתבם אליו מיום ה-18.5.2013: עמידה ביעדי התעסוקה בקרב המגזר הערבי, אותם קבעה הממשלה ומיצוי הפוטנציאל הכלכלי של האוכלוסייה הערבית הינם מהאתגרים הגדולים והמתמשכים של הממשלה. לצורך כך, מקודמים ומיושמים מספר צעדי מדיניות ושינויים מבניים אשר אשתדל לפרט אותם להלן וגם לא אברח מהצעתך ואנסה להתייחס אליה, למרות שאין לי תשובה חד-משמעית.

יישום החלטות ממשלה רוחביות לענין המגזר הערבי: לצורך הגשמת יעדי התעסוקה למגזר הערבי אושרו בשנים האחרונות 6 החלטות ממשלה המקצות תקציב תוספתי של כ-4 מיליארד שקלים עד 2016 לטובת תכניות ייעודיות לאוכלוסייה הערבית. תכניות אלו יתמקדו בתחומי התעסוקה והתעשייה, נגישות תחבורתית, דיור, תשתיות וביטחון אישי. אתה הרי יודע שהתנדבתי יחד אתכם לרכז מול משרדי ממשלה ומול מנכ"ל משרדי ממשלה נושאים שונים. אני מקווה שאנחנו נוציא את התכנית הזאת אל הפועל.

במסגרת התכניות האמורות יקוימו 21 מרכזי הכוון תעסוקתי ייעודיים למגזר הערבי. ייושמו תכניות להשלמות השכלת יסוד, יפותחו מסלולי הכשרה מקצועית, יוגשו לימודים אקדמאים למועמדים פוטנציאליים, יפותחו אזורי תעשייה ותעסוקה ברשויות הערביות. יבנו מעונות יום במגזר הערבי, יורחב מערך החינוך הטכנולוגי לנוער ערבי. תינתן העדפה מתקנת לנשים ערביות בקבלת סבסוד מעונות יום וכן, ייושמו צעדים נוספים.

בעבר, תכניות רוחביות וייעודיות לציבור הערבי לא יושמו באופן מספיק דיו. אני מודה בכך. כיום, פועלת הממשלה במרץ ליישום מלא של התכנית וכן מקפידה על כך שהמשרדים לא יסיטו תקציבים, ועל זה דיברנו בשדולה שלכם. לא יסיטו תקציבים קיימים מהציבור הערבי למגזרים אחרים נוסח התקצוב התוספתי כאמור. וכבר ראינו בעבר, ואני לא רוצה כרגע להגיד באשמת מי, תקציבים לא נוצלו, שכבר הוקצו לענין הזה. לא נוצלו מכל מיני סיבות שכבו במשרדי הממשלה ובמקרה הטוב חזרו לאוצר, במקרה הרע הסיטו אותם על פי ראות עיניו של השר הנוגע לכל מיני פרויקטים אחרים ובכך, המגזר הערבי יצא נפסד.

התאמת מנגנוני ההקצאה הממשלתיים לצורך סיוע ומיצוי הפוטנציאל הכלכלי של האוכלוסייה הערבית: במסגרת צעדי המדיניות שמיישמים משרדי הממשלה מקודמים בין היתר הצעדים הבאים: משרד הכלכלה מקדם תכנית לפיתוח אזורי תעשייה ותעסוקה בישובים הערבים. אני מציע לך, ידידי, ההצעה שלך בדבר רצונם של המוסדיים לבוא ולהשקיע בתעשייה במגזר הערבי, באזורי תעשייה, היא הצעה מאד מעודדת, שתזכה לתמיכה שלנו בכל דרך אפשרית. אני לא יכול להגיד לך אם אני מחר בבוקר יכול לחתום על נושא ביטוח תשואה, אין לי מושג להגיד לך, אני מודה בכך אבל מכיוון שהאוצר הוא לא בדיוק המשרד המתאים לכך, אני ממליץ בפניך ללכת ולבקש פגישה עם שר הכלכלה, שזה עניינו והוא אשר מסר לי את הדברים האלה, ולהביא בפניו את ההצעה גם בצורת מכתב, מי אותם אנשים מהמוסדיים שגילו עניין ואנחנו נתמוך בכל דרך אפשרית. יכול להיות שזהו פתרון אם לא מלא, חלקי, לתעסוקה במגזר הערבי. לא נותר לי אלא לברך על כך ולהתגייס לטובת הענין.

בסאל גטאס:

- - משרד הכלכלה - -

סגן שר האוצר מיקי לוי:

אני יודע. ברגע שמשרד הכלכלה יבוא ויגיד: אני רוצה להקים כאן, לצורך הענין אני לא רוצה לבחור משהו אבל ייצור הירח האדום, מן מוצר כזה טכנולוגי מתקדם, ויגיד שזה ישים וזה יביא רווחים ותהיה לו תכנית עסקית והכל יהיה בסדר, נעבור לשלב הבא. קודם כל, תביאו. והצעד הראשון רצוי שיעשה.

אני חוזר על מה שאמרתי לך: משרד הכלכלה מקדם תכנית לפיתוח אזורי תעשייה ותעסוקה ביישובים הערביים, ואין לי ספק שהוא יתעניין בהצעה שלך כי היא מביאה כסף. זאת באמצעות איתור קרקעות מתאימות והקצאת משאבים לתכנון אזורי תעשייה ומלאכה. אמר לי. משרד השיכון מקדם תכנית לפיתוח פרויקטים תקועים לתכנון ושיווק תכניות דוור, בין היתר ביישובים ערביים, באמצעות הסרת חסמים הנוגעים להיעדר תשתיות. משרד הרווחה מקדם מתן תעודף לרשויות הערביות בתקצוב שירותי רווחה תוספתיים. משרד ראש הממשלה מקדם תכנית לסיוע לרשויות ערביות בהגשת בקשות לקבלת תמיכות ממשלתיות. מנהל התכנון במשרד הפנים מקדם תכנית לחיזוק ועדות התכנון המקומיות תוך הגדרת ועדות ואזורים ספציפיים בהם מומלץ להתמקד, בין היתר, ברשויות ערביות. חלק מהדברים שאמרתי כאן, אין לי ספק כי יבואו לכדי ביטוי באותו פורום שאנחנו הולכים להקים כדי לקדם את העניינים האלה.

צעדי מדיניות לעידוד תעסוקה אשר יסייעו להגדלת שיעורי התעסוקה באוכלוסייה הערבית. פריסה ארצית של תכנית מס הכנסה שלילי החל משנת המס 2011, תוך הגדלת המענק לאימהות עובדות ב-50% החל משנת המס 2012. יישום תכנית רב-שנתית להרחבת היצע מעונות היום כחלק מאימוץ מסקנות ועדת טרכטנברג והרחבת מערך הסבסוד לילדי הורים עובדים, זאת תוך מיקוד והרחבת תכנית בינוי מעונות היום במגזר הערבי. יישום תכנית ייעודית לעידוד תעסוקת האוכלוסייה הערבית כחלק מיישום החלטות הממשלה אשר תוארו, כפי שצינתי, בתחילת דבריי.

פיתוח מסלולי הכשרה מקצועית המכילים בתוכם מנגנונים המתמרצים ומחייבים השמה עם תום ההכשרה. לבסוף, הממשלה מיישמת במסגרת התכנית הכלכלית מספר צעדי מדיניות המרחיבים את היקף השירותים החברתיים במשק בהיקף של מיליארדי שקלים רבים. האוכלוסייה הערבית עתידה ליהנות באופן ישיר מהצעדים המפורטים להלן: מתן נקודות זיכוי במס הכנסה לאבות עבור ילדים עד גיל 3.

(אחרי כן אש)

פריסת צהרונים לגילאי 3 עד 8 לרשויות מקומיות באשכולות 1 עד 3 – ואנחנו צריכים לראות שאותם ראשי רשויות אכן יוזמים ובונים אותם הלכה למעשה; תוספת שנכנסה לתוקף בשנת הלימודים התשע"ג של שעות הוראה, לטובת צמצום מספר התלמידים בכיתות ולטובת פיצול כיתות א' ו-ב'; סבסוד תשלומי הורים באופן ממוקד באוכלוסיות חלשות; הקצאת כ-450 מיליוני ש"ח במסגרת החלטת ממשלה 201 מיום 13 במאי 2013, שייגבו מהרשויות המקומיות החזקות, לטובת תקצוב מענקי האיזון שמקצה משרד הפנים.

שר האוצר הוסיף במכתבו לחברי סיעת בל"ד כי הוא סמוך ובטוח שמכלול הצעדים אשר פורטו לעיל יסייעו ויתרמו להשגת מטרה זו, וכי עשייה נוספת עדיין נדרשת. כמו כן, אם אתם עדיין

סבורים כי ישנם עיוותים במנגנוני הקצאה ממשלתיים ביחס לאוכלוסייה הערבית, אני אשמח, השר ישמח, באותו פורום שקבענו לעצמנו, להנחות את הדרג המקצועי הן במשרד האוצר והן במשרדים האחרים, אותו נזמין מפעם לפעם, כדי לפנות חסמים ולפתוח קשרים למען אותם תקציבים שכבר הוקצו אכן יגיעו למקומות הנכונים.

תקווה אני כי תפעלו בכיוון הזה. תקבלו מאתנו עד כמה שאפשר את מלוא הסיוע, עם ידיים נקיות. תודה רבה.

היו"ר חמד עמאר:

מה אתה מציע, אדוני סגן השר?

סגן שר האוצר מיקי לוי:

אין לי בעיה להעביר את זה לוועדה.

היו"ר חמד עמאר:

חבר הכנסת גטאס, מסכים? אז נחכה שתגיע, ונעבור להצבעה. נא להצביע, חברי הכנסת.

סגן שר האוצר מיקי לוי:

אם אפשר – להוסיף את הקול שלי, בבקשה.

הצבעה מס' 13

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 6

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא לוועדת הכלכלה נתקבלה.

היו"ר חמד עמאר:

בעד – שישה חברי כנסת, אין מתנגדים ואין נמנעים. סגן שר האוצר, אדוני, לוועדת הכספים

או לוועדת הכלכלה אתם רוצים להעביר?

באסל גטאס (בל"ד):

לוועדת הכלכלה.

סגן שר האוצר מיקי לוי:

אני חושב שוועדת הכלכלה עדיפה. בוועדת הכספים זה פשוט ייתקע.

היו"ר חמד עמאר:

אז נעביר את זה לוועדת הכלכלה. תודה רבה.